

IOAN· PETRI
MAFFEI,
BERGOMATIS,
E SOCIETATE IESV,
HISTORIARVM
INDICARVM
LIBRI X VI.

SELECTARVM, ITEM, EX INDIA
Epistolarum, eodem interprete, Libri IV.

ACCESSIT IGNATII LOIOLAE VITA.

Omnia ab Auctore recognita, & nunc primum in Germania excusa.

Item, in singula opera copiosus Index.

His nunc recens adiecta est charta geographicā, & remissimè expressa, qua Lectori veriusq;
Indiae situs, & longinqua ad eas navigatio, accuratè ob oculos spectanda pro-
ponitur, non minus adspicere, quam historiæ paleœtu iucunda.

COLONIAE AGRIPPINÆ.
In Officina Birckmannica, sumptibus
Arnoldi Mylij.

ANNO M. D. XCII.

Cum Gratia & Privilegio S. Cesarea Majestatis.

COLL. SOC. IESU SALM. EX DONO REGVM.

PHILIPPO RE-
GICATHO-
LICO.

SVPERIORIBVS annis, cùm ad componendas Lusitaniae res, Olisiponem ipse venisse, Catholicus Rex, hortata metua est Maiestas, vt inchoatam Henrici Regis nomine auunculi tui rerum Indicarum historiam, pari alacritate studioq; persequeret. Feci quod iusseras: totumq; contextum narrationis, à primo nauigationum exordio, ad vsq; Soceri tui Ioannis eo nomine tertij regis obitum, pro mea tenuitate perduxvi. Quò longius ne progrederer, annalium exinde series, vt in tantis & rerum motibus, & locorum interuallis, partim intercisa, partim etiam neglecta, prohibuit. Neq; verò mihi diutius deliberandum fuit, cuinam o- pushoc qualecumque, recepta iam consuetudine, destinarem. Debebat hoctuis erga se meritis no- stra Societas vniuersitatem. Id ipsum nominatim à me tua de me iudicia, meaq; summa in te pietas exige bant. Postremò res loquebatur ipsa, æquum esse, vt cuius in primis virtute opibusq; Christiana- res nititur, huic potissimum, explorati pijs feli- cibusque maiorum suorum armis Oceani; adita- rum, quæ auditæ non erant, gentium; propagatae vnà cum

IOANNIS PETRI
MAFFEI,
HISTORIARVM
INDICARVM
LIBER PRIMVS.

AETERNAE mentis numen, atque consilium, quod ab ipsis mundi primordijs vniuersa pariter & singula gubernantur, sive potius & silentio venerandū, quam argumentis ac disputationibus indagandum, iure precepunt sapientes viri. Nihil est enim, coelesti rerum omnium dispensatione, vel propter ipsius vim atque constantiam illustrius, vel propter humani luminis imbecillitatem obscurius. Veruntamen, quoad homini speculari fas est, quantumq; valer mortalis tarditas ex ipsis duntaxat rerum euentis existimare; Diversæ prouidentia ratio videtur ciusmodi, ut ingenium opem quæ molitur, multo ante fundamenta iaciat, eaq; per occultas causas, & incrementa latetia, sensim ad tectū fastigiamq; perducat. Id adeo, si quis animum ad uertat, iam inde ex ultima veterum annalium memoria facile intelliget. Post dirā illam totius orbis terrarum eluisionem, cum denuo genus humanum in omne scelus atque flagitium rueret, vniusque veri Dei cultum cum demonum seruitute comutaret, ne paulatim vniuersa interiret pietas, peculiarem sibi populum diuinæ legis custodem, religionis administrum, oraculorum interpretem Deus immortaliis tempore definito condendū esse decreuerat. Quot ante seculis, eam vnam in rem, eximia fide ac sanctitate virum, Abrahamism, ex hominum fece seu ocauit, & propria inustum nota ipsum, & prolem eius, tanquam generosi atmenti sobolem, & quidē præclara cum testificatione, seposuit! Ruris, hoc ipso populo per summam impietatem atque perfidiam rebellante, lucem veritatis, procurationē sacerdotum, & ipsamē adoptionis iura Deus alio transferre statuerat. Quād multis ante annis urbem Romanam exsurgere, & à partis initijs ad summum in terris imperium euichi passus est! Nimirum, ut Ecclesiæ principatum, ac religionis domicilium ibi aliquando locaret, atq; vt vnde omnes populi, & nationes tum iura ciuilia, tum nefarios ritus ac superstitiones paulo ante petiissent, inde in omnia regna prouinciasque sine viro erroris metu, sacrosancta Pontificum scita, & castissimæ ceremoniæ, & bene beatoq; viuendi verissima præcepta manarent. Denique, superiore memoria, cum ex eadem Urbe salutarem Christi doctrinam in remotissimas nationes propagare vellet, quæ lumen Euangeliū vel antea nunquam acceperant, vel acceptum, incuria seu longinquitate restinxerant, quād pridem fortium & experientium virorum excitauit ingenia, vt ignotas ad id tempus terras, ignotiora maria, tum ad ortum solis, tum ad occasum, per summā animi contentiōnem, perq; summa pericula & difficultates pertinaci studio exquirerent! Vide licet, quo per mutua commercia, dum peregrini cum incolis vel terra nata, vel manu facta, vel alia quælibet in usum vitæ, pro locorum & regionum varietate, permutant, interea occasionem nocti sacerdotes & vite innocētia, & Christianæ facundiæ laude præstantes, ex auctoritate Romani Pontificis, verbum A Dei

SELECTARVM
EPISTOLARVM
EX INDIA
LIBER PRIMVS.

FRANCISCI XAVERIE
Societate Iesu ad Socios in
Europam.

VAM Iatost atque vberes animarum fructus Indica ferat vinea; & non in Regijs modò præsidijs, verò m eriam in reliquis oppidis barbarorum, sanctissima Christi fides quām feliciter crescat, futius ad vos scripsi mense Ianuario superiore. Ego Iaponem versus ex India sum prosectorus Aprili mense, duobus è Societate nostra comitibus, altero sacerdote cui Cosimo nomen est, altero laico: itemq; Iaponijs neophytis tribus, quos mihi sanè videtur Dominus præcipua quadam benignitate clementiaque souisse. namque ut in Divi Pauli Collegio Cox, cœlesti lauacro expiati sunt, tanta eos diuina bonitas voluptate gaudioque perfudit, tantamq; ad suæ in ipsos beneficentiae cognitionem adduxit, vt pra letitia spiritali, piaque dulcedine lacrymas non tenerent. in virtutibus verò mirabile dictu est quantu profecerint: planè, vt eæ nobis lucundam atque vtilem sermonis materiam præbeant. Ad hæc, & legere, & scribere didicerunt, ac distributis in horas precationibus diligenter vacant. Interrogati à me quonam sentirent se genere considerationis potissimum affici; passionis Domini recordatione, dixerunt: itaque huic vni maximè commentationi dant operam. Articulos fidei, Redemptionis generis humani caussas, & cetera Christiana mysteria per otium cognoverunt. Percontanti mihi sèpenumero quosñ religionis Christianæ ritus, queue instituta sibi maximè crederent profutura; duo illa semper, scilicet Confessionem & Communionem fine controversia responderunt. addentes insuper, sua quidem sententia neminem omnino fore participem rationis, quin auditis Christianæ disciplinæ decretis assentiantur ac pareat. Unius verò ex ijs, cui Pauli nomen, sanctæ fidei cognomen impositum est, illam quoque vocem audiui; cum ingemiscens in hæc verba prorumperet: O miseri Iaponijs, qui ea ipsa quæ Deus ad vestrum est fabricatus obsequium, adoratis vt numen, cui ego, quid ita? inquam, rum ille, quod Solem, ait, venerantur ac Lunam; quæ res, ijs qui nouère Dominum Iesum Christum, famulantur ac seruinnt, quid enim agunt, inquit, aliud: nisi diei tenbras ac noctis illuminant, vt ea claritate mortales ad magni Dei, & filij eius Iesu CHRISTI cultum & gloriam in terris reuantur?

Verum ut ad institutam itineris nostri narratione reuertar, Malacam venimus pri die Calend. Iunias, anno MDXLIx, ibi Lusitanorum accepimus ex Iapone litteras, in quibus erat scriptum, principem quendam eius terræ virum velle fieri Christianum: itaque legari ab eo ad Prætorem Indiæ, qui aliquot è Societate nostra Christianæ religionis interpres postularer, asserebatur etiam, quodam Iaponis in oppido, mercatores Lusitanos in hospitium iussu reguli diuertisse dæmonum incuribus vehemeter infestum, atque ob id habitatoribus destitutum: cum ignaris quid esset Lusitanis ve-

448
D E Q V I N Q V A G I N :
T A D V O B V S E' S O C I E -
T A T E I E S V ,

D V M I N B R A S I L I :
A M N A V I G A N T , P R O
C A T H O L I C A F I D E I N -
T E R P E C T I S ,
E P I S T O L A E D V A E.

P E T R I D I A Z I I A D L E O :
nem Henricium Prouinciae Lusitanæ pro
Societate Iesu præpositum.

X P O N A M his litteris felicem exitum Ignatij Archadij
Brasiliz Præpositi Prouincialis, & comitum. Nonis Junij,
cum Aloysio eiusdem Brasiliz prouinciae pro Lusitanæ
Rege præfecto, classe nauium septem, Olisipone profecti,
octavo die Materiam hanc insulam prospera navigatione
tenuimus. Nouem circiter & sexaginta in Vlcaniam e So-
cietate nostra concenteramus, in tres onerarias distribui-
ti. Quæ S. Iacobi dicebatur, ea cum Didaco Andradio mul-
tisque alijs e nostrorum numero veliebatur Ignatius. Fran-
cisco autem Castrio cum fratribus duobus, & pueris orpha-
nis, Ioannis Fernandi obtigerat manis. Me Socijs cum amplius viginti, eadem quæ A-
loysium Præfatum nauis exceperat. Et quoniam certis de cauissimis in hoc Mereti portu
aliquandiu subtiliter decreuerat Aloysius; vectores & nsutæ S. Iacobi. quod multa
negotia haberent in Palma ex Canarijs, seu Fortunatis insulis vna, magnopere effugita-
runt, vti sibi liceret praire: se expeditis mature negotijs, aduenienti reliquæ classi præ-
sto futuros. Atque initio quidem recusabat Ignatius, in tanto maris & piratarum discri-
mine & ceteris digredi periculosest ratus: verum deinde vietus precibus, abeundi ve-
niam ab Aloysio petiit: qua imprepara, quasi diu inaret ea quæ postea consecuta sunt,
pridie eius dici qui Apostolorum Principi saceresi. Sacramento Confessionis & Com-
munionis præmunicendos curauit omnes, & simul diuiniti ihs Agni celestis cereas imagi-
nes aliquot, à summo Pontifice consecratas, & alia quædam religiosa munuscula, quæ
ex vrbe Roma secundum attulerat.

Hisce peractis, solucre pridie Kalen. Iulij vento secundo, qui tamen eos in medio
cursu defecit. Porro Dominico die proximo, quinto nonas Iulias, allatum hic est, Is-
acobum Soriam maritimæ rei pro Nauiræ Regina præpositum (is Caluini scelerato e-
gregius, capitales inimicitias cum Papistis, sic enim Catholicos per ludibrium hereticis
appellant, exercere lete palam profitetur, ac prædicat) stare cum nauibus circiter sep-
tem in portu ad quinque leucas hinc sito, cui à Santa Cruce nomen est. Perturbauit is
nuntius

457

IGNATII VITÆ LIBER PRIMVS.

Ortus eius, & educatio. Cap. Primum.

B Ne Hispania regione, quæ ad Pyrenæum pertinet, ac vul-
gi sermone Guipuzcoa nominatur, in primis clara est Lo-
ioleis familia. Eius familie princeps Berramus, Ognis &
Loiole dominus, quæ loca sunt in finibus urbis Aspeithie,
in matrimonium ducta Marina Sone, æquæ claræ generis
fœmina, quinque suscepit ex ea filias, filius octo: quorum
minimus natu fuit Ignatius is, quem Societas Iesu parentem
agnoscit; cuius de vita & moribus, quæ nobis fuerint
compta, in unius Dei gratiam gloriamque litteris mada-
re decreuimus. Hisce ergo parentibus natus Ignatius est an-
no post Virginis partum M. cccc. regnanti bus in Hispania Fernandus & Elizabe-
tha, cognomento Catholiceis. Ac de prima ipsius pueritia id unum ei dicitur, haud ita se-
uera disciplina educatum à suis suisque; atque ab ipsis incunabulis, ut in opulenta domo,
profanos admodum hauiisse spiritus: deinde litteris vixdum à limine salutis, cum es-
set eximia & animi & corporis indole, continuò in Fernandi regiam à patremissum, ve-
teri Hispanie more, quo in regno principum liberi ea scire conditione acture nascitur,
ut maximus ætate dumtaxat in patrimonio imperio que succedat, reliqui, siue ad acu-
dam gentis industriam, siue ad familie splendorem in uno capite retinendum, portion-
eula quadam hereditatis aspersi quæ tenuem in vicem cultumque sit satis, vel studijs
doctrinæ militare dant operam, vel aulæ regumque præsidio ad opes gloriamque
nituntur. Hic ille cum honorarios inter ephebos aliquandiu appatuisset, aulicis imbu-
tus moribus ad Antonium Manricum sese contulit Naiarenium ducem ex ijs, quos in
C Hispania magnates appellat; quo cum Loioleis genti necessitudo verus intercedebat.
Atque apud hunc domi forisque in honore habitus, rei militaris tyrocinia posuit: &
quod ijs sermè vñi venit, qui nondum caelestes delicias degustarunt, id ipsum Ignatius
contigit, ut ardenti laudis humana studio, & communis consuetudinis impetu abrep-
tus, cum esset in corporis ornari elegansissimus, equorumq; & armorum vñi præcelleret;
quod tibi datu fuerat tēporis ad negotiationem salutis æternæ, id ille miserabiliter, ut
plerique mortalium, partim in factionum rixarumq; periculis, partim in amatoria ve-
fanias, & cætera seculi vanitate consumeret. Verum tamen inter eiusmodi viria, & cæcos
errores, præclara quedam emicabant bona ac religiosæ mentis indicia. Primū enim in
tanta licentia militarium, tamque corruptis hominum moribus, quamvis animo conser-
natus esset interdum, & multis vndique cinctus angustijs; nulla tamen ipsius atrocior
vñquā audita vox est, quales multæ à nefarijs hominibus in Deum, ac Dei prouidentiam
vulgo iactantur. Nec solùm ab omni verborum impietate leuiper abhorruit, sed
etiam sacra omnia sacrorumque antisilites naturæ perpetuo instinctu admodum reli-
giose reveritus est. Erat præterea intactus ab auaritiae cordibus, & à lucri cupiditate
vehementer alienus: quod cum aliis, rum vero in expugnatione urbis Naiaræ, quæ in
Cantabriæ finibus est, perspici potuit: quam iure belli, cum dux militi ditiendi de-
disset; Ignatius, quamvis ad ipsum victoriarum pars non exigua pertineret, tamen nec pre-
sentis præda dilectio, nec cæteroruim exemplo adduci potuit, ut se alienæ rei con-
tractu pollueret; non Christiano solùm, sed etiam ingenuo homine id indignum existi-
mans. Quæ ipsius altitudo animi in priuatis quoque disidijs ac simulatibus eminebat,
ut si quando ex certamine dignitatis (ut sit) ad manus pugnamq; venisset, si locus recō-
cilia-